

ISH AIT HAMOU

met tekeningen van

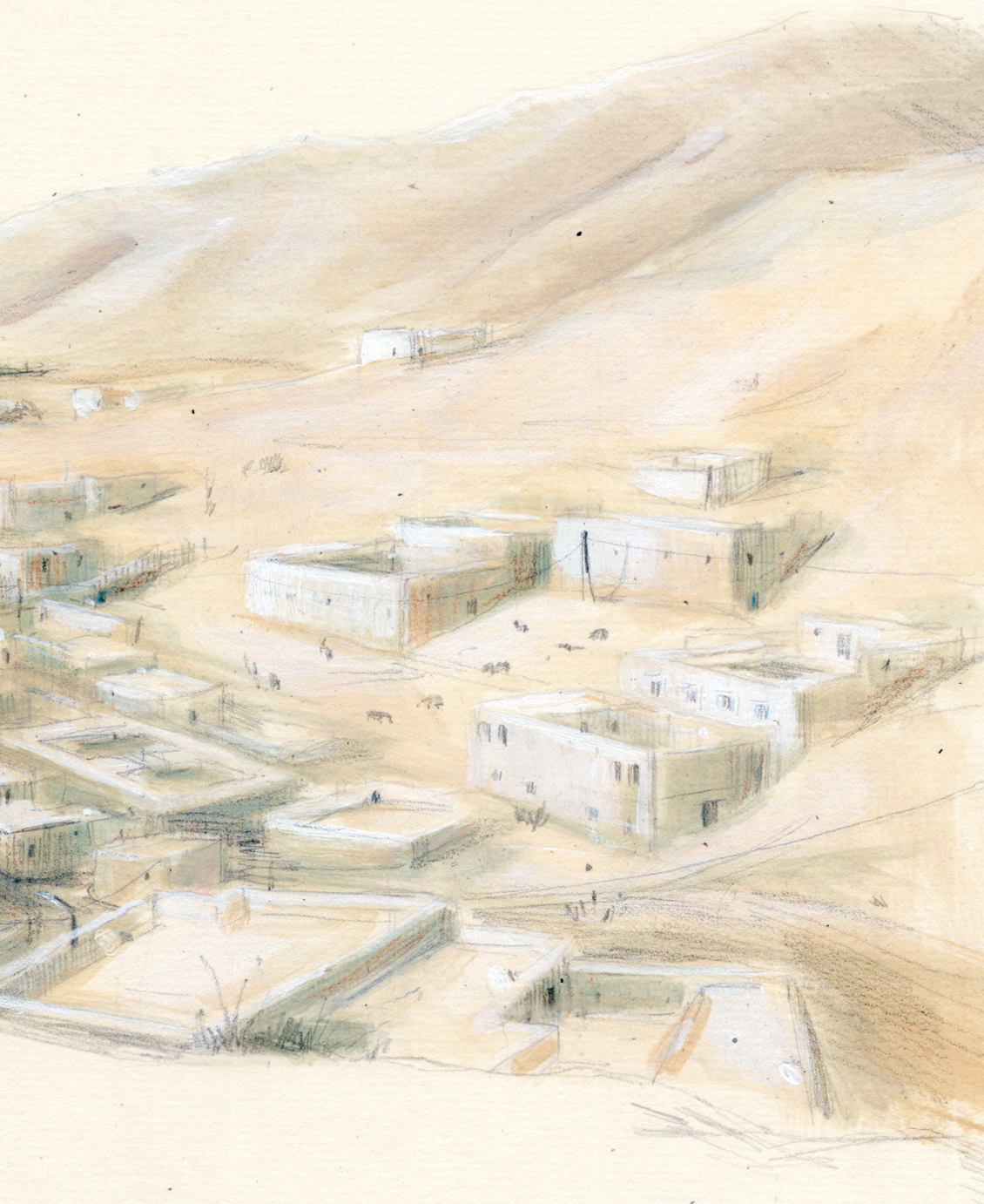
Penelope Deltour

Cécile

& De tocht
van Kareem

Manteau

Djibril was waarschijnlijk de enige man in het dorp die tegelijkertijd met zijn moeder opstond. Zoals het dorp het ritme van de zon volgde, volgde hij dat van haar. Zij was alles voor hem. Haar gezicht, uitgeput en bezweet maar glimlachend door haar pijn heen, was het eerste wat Djibril gezien had toen hij met een vreugdekreet ontdekte van wie de stem was die negen maanden, een week en drie dagen voor hem gebeden had. Nog voor hij een ster of de zon had gezien, nog voor hij een vriend of vriendin had gehad, nog voor hij zichzelf had bekeken, zag hij zijn moeder. De enige reden waarom hij zijn best wilde doen om een goede dorpeling te worden, om iets te bereiken in het leven, was zij. De momenten die ze in de vroege ochtend deelden, waren hun eigen, kleine traditie geworden. Hij hielp haar bij het werk en in ruil stopte zij hem iets lekkers toe, lang voor de rest van het gezin te eten kreeg. ‘Moeder, waarom kan ik dit niet blijven doen in plaats van naar de moskee te gaan?’ vroeg hij, kauwend op een warm stuk brood dat hij in een aardewerken schaal-tje met olijfolie gedoopt had.

‘Wat zeg je daar? Je wilt toch zeker geen vrouwenwerk doen! Jij wordt een man, mijn zoon, en op een dag zul je de baas zijn in je eigen huis. Jij moet naar de moskee om te leren over goed en kwaad, zodat je op een dag, wanneer je zelf een kleine Djibril hebt, aan hem kunt laten zien hoe hij moet leven. En je hebt nog véél te leren. Alle andere jongens kennen al een flink stuk van het Heilige Boek, maar jij bent nog altijd niet verder dan de eerste hoofdstukken. Je vader is niet tevreden, hoor’, antwoordde ze, terwijl ze met haar vuist op het deeg sloeg om het soepel te maken voordat ze het tegen de wanden van haar tekat, haar ronde terracotta oven, plakte, waar het gebakken werd boven een vuur van gedroogde palmladeren.

Djibril trok zijn stuk brood langzaam in steeds kleinere repen en sribbelde tegen: ‘Ik doe mijn best, mama. Ik ben nog maar elf. Ik ben beter in rekenen dan alle andere jongens uit het dorp, en ik ren harder ook. Dat is toch ook iets?’

Zijn moeder glimlachte.

‘Weet je wat, we doen het zo. Jij mag me iedere ochtend stiekem blijven helpen als je belooft harder te werken op school. Je wilt toch niet eindigen zoals die mannen van dertig bij jou in de klas?’ zei ze.

Djibrils verbeelding was te groot voor het kleine dorp waarin hij geboren was. De schoolbanken waren voor hem wat een laaghangend plafond was voor een vogel, maar zoals de traditie het wilde, ging hij sinds zijn vierde naar school, net als alle jongens van het dorp. Er waren geen klassen, examens of diploma’s – je kon op iedere leeftijd afstuderen, op voorwaarde dat je het Heilige Boek helemaal vanbuiten kende. Dat was de voorwaarde om jezelf een goed opgeleide man of vrouw te kunnen noemen. Sommigen van zijn leeftijdgenoten – in de ogen van de dorpsbewoners wonderkinderen die gezegend waren door God – kenden de 77.701 woorden al uit hun hoofd, terwijl er evengoed dertigers waren die nog steeds met de poëtische verzen worstelden.

‘Mag ik vandaag alsjeblieft bij jou blijven? Eén dagje maar! Ik zal water halen. Dan kun jij hier blijven en wat anders doen,’ zei hij sluw, in de hoop dat zijn moeder dat aanbod niet zou kunnen afslaan.

Normaal gezien deelde een vrouw haar taken alleen met de andere vrouwen in het gezin. Van jongs af aan volgden de meisjes hun moeder als een schaduw. Ze keken over haar schouder mee terwijl ze kookte, waste, de dieren voederde, het vuur aanmaakte en een warm nest bouwde voor het gezin. Als hun moeders assistentes leerden ze iedere dag bij en tegen de tijd dat ze negen waren, wisten ze precies hoe lang deeg moest bakken om mals en goudbruin brood te worden, en hoeveel zout er in de tajine moest. Djibrils moeder had haar enige dochter Aïcha goed opgevoed en onderwezen. Toen de jaren hun tol begonnen te eisen had Aïcha haar veel werk uit handen genomen, maar uiteindelijk was de tijd gekomen – zoals die kwam voor alle moeders van het dorp die een dochter hadden – dat ze haar eigen vlees en bloed moest afstaan aan een ander gezin. Djibril was erg gehecht geweest aan zijn grote zus en had veel verdriet gehad toen een veelbelovende jongeman uit een naburig dorp haar bij hen weggehaald had. Voor de ogen van zijn familieleden had hij zich sterk gehouden – tenslotte was dit een normale stap in het leven

van ieder jong meisje, dus was er geen traan gevloeid toen ze elkaar nog een laatste keer haast terloops omhelsd hadden. Hij had haar nagekeken tot ze uit het zicht verdwenen was. Hij wist dat het zo moest gebeuren, maar toch had hij nooit vrede gehad met dit afscheid.

Zijn moeder had het lot van haar dochter natuurlijk aanvaard, maar op die eenzame ochtenden voelde ze zich vaak intens verdrietig als ze aan haar dacht. Zestien jaar lang waren ze onafscheidelijk geweest, tot Aïcha de dochter van een andere moeder, bij een ander gezin, in een ander huis geworden was.

Aïcha had haar echtgenoot nooit echt ontmoet voor ze trouwden. Enkele jaren ervoor hadden de jongeman en zijn vader bij hen thuis gelogeed, toen ze op de terugweg waren van een lange handelsreis. Hij had haar in de deuropening zien staan, bij het bleke licht van de volle maan, en dat beeld was hem bijgebleven. Geruime tijd later, toen hij de leeftijd had om te trouwen, herinnerde de jongeman zich die nacht en omdat hij ervan uitging dat schoonheid de spiegel was van een zuiver hart, gaf hij zijn ouders te kennen dat hij dat meisje wilde. Opgetogen omdat hun zoon een volwassen man werd, en des te meer omdat hij een meisje van goeden huize had uitgekozen, waren zijn ouders op zekere dag met een aanzienlijke bruidsschat bij Djibrils ouders langsgeslagen om hun toestemming te vragen voor het huwelijk. Toen het tot haar doordrong dat haar leven een ingrijpende wending zou nemen, had Aïcha met tranen in de ogen afscheid genomen van haar oude leven en was ze het nieuwe met een glimlach tegemoet gestapt. Een huwelijk was geen bezegeling van een langdurige vriendschap tussen een man en een vrouw, en ook niet de bekroning van een hartstochtelijke, onvoorwaardelijke liefde, maar veeleer een belangrijke en onvermijdelijke levensfase, een traditie die gekoesterd werd als een verbond dat beide partijen vooruithielp. Dus ging ze haar onbekende toekomst tegemoet, voorzichtig peilend of ze gezegend was met een goede echtgenoot. Hoewel veel vrouwen metertijd respect en vriendschap voelden voor hun man, konden er maar weinig zeggen dat ze echt verliefd waren geworden.

De enige andere vrouwen in Djibrils huis waren zijn twee schoonzussen. Zijn beide broers waren getrouwd en hadden op hun beurt een

zus en dochter bij een ander gezin weggehaald. Zijn schoonzussen, die onhandig en vaak ook gewoon lui waren, vulden hun dagen met onbenullige karweitjes.

Djibrils moeder was ertegen geweest dat zijn broers trouwden met deze twee zussen uit een gezin dat in haar ogen geen toonbeeld was van deugdzaamheid en werklust. Helaas had ze haar echtgenoot niet kunnen overtuigen – het was immers wél het gezin van een alom gerespecteerde imam, en de gedachte dat zijn naam met die van deze familie verbonden zou worden, streefde zijn trots evenzeer als het haar hart bedroefde. Zij had betere vrouwen gewenst voor haar zoons én voor haar huishouden. En omdat ze haar zoons nu eenmaal op handen droeg, reageerde ze haar boosheid en frustratie af op haar schoondochters, die ze nooit belangrijke zaken toevertrouwde. Ze had een vastomlijnd beeld van hoe dingen gedaan moesten worden, en dus was ze sinds het vertrek van haar dochter opnieuw de spil van het huishouden – al wist ze de hulp van haar jongste zoon wel te waarderen.

‘Morgen ga je naar de moskee, zonder gezeur. Haal nu maar even water voor me’, zei ze uiteindelijk, nog maar eens toegevend aan haar jongste zoon, die ze het liefst altijd dicht in haar buurt zou houden.

2

Een voor een stond iedereen in huis op. Ze woonden met zijn zevenen onder één dak, op een handvol vierkante meters, maar naar de normen van het dorp waren ze royaal behuisd. Van elkaar gescheiden door muren van ruwe steen sliepen ze op handgemaakte wollen tapijten, lakens en kussens die over de betonnen vloer uitgespreid waren. Djibril sliep in hetzelfde vertrek als zijn broers en schoonzussen, zijn ouders hadden een kleine kamer voor zichzelf.

Het was nu volop ochtend en het eerste waar een lichaam dat ontwaakte in het diepe Zuiden naar snakte, was fris bronwater om de plakkerige warmte van de nacht weg te spoelen. Geduldig wachtten ze elk

hun beurt af om naar de buitenbadkamer te gaan – de zoons na hun vader, de vrouwen na hun echtgenoot. Die badkamer was een hokje met vier houten wanden van krap anderhalve meter hoog, waardoor een volwassene noodgedwongen aan ochtendgymnastiek moest doen als hij zich discreet wilde wassen. Djibrils vader sloeg de deur van het hokje met een klap achter zich dicht; net als iedere dag had hij een vreselijk ochtendhumeur. Water bracht daar gewoonlijk verandering in, maar vandaag trof hij twee lege emmers aan. Een uur voordat zijn vader ont-hutst vaststelde dat zijn vrouw geen water had gehaald, was Djibril van huis gegaan. Hij had twee emmers gepakt en het stoffige, verlaten pad naar de bron genomen dat met ontelbare steentjes bezaaid was. In een normaal tempo deed je er ongeveer een halfuur over om bij Tawhelt te komen, maar Djibril rende zo hard hij kon – hij was snel en deed zijn best om nog sneller te worden. In de verte verraadden palmbomen en groene struiken de plaats van de kleine waterval waar veel gezinnen hun water haalden. Het weggetje waarop hij voortsjeesde was niet ongevaarlijk, er staken wel eens slangen of schorpioenen over, maar daar zat Djibril niet over in. Hij dacht alleen aan zijn doel, zijn bestemming. Bij de oase aangekomen liep hij niet rechtstreeks naar de bron, die onder de koele beschutting van de bomen lag. In plaats daarvan sloeg hij een weggetje in dat naar boven voerde, de met palmbomen begroeide heuvel op – met veel fantasie kon je het een berg noemen – vanwaar hij een prachtig uitzicht over de oase had. Dat was zijn route, en het was ook die van zijn zus geweest. De wankele rotsen waartussen slangen huïdsen en de prikkende palmbladeren onder zijn voeten maakten de beklimming tot een hachelijke onderneming, maar niets kon op tegen Djibrils honger naar avontuur, een honger die te groot was voor de kleine jongen die hij was. Hij keek naar de wereld met de argeloze ogen van een elfjarige: wat voor anderen gevaarlijk was, vond hij spannend, opwindend. Hij zag nergens kwaad in, niet in de mensen, niet in de natuur. Hij werd voortgedreven door de drang om alles te weten over alles wat hij zag. En hij was koppig, want hij moest zich drie keer bezeren voor hij wilde toegeven dat in een palmboom klimmen pijnlijk kon zijn. Het leven was één groot spel voor hem – een spel waardoor hij vaak in de problemen kwam,

want zijn onschuldige hang naar avontuur werd door de rest van het dorp afgedaan als slecht gedrag.

Uiteindelijk klom hij op een overhangende rots. Hij ademde diep in en keek met een glimlach neer op de moeders en dochters die beneden bij de bron hun emmers vulden. Zijn blik gleed over de rotsen vanwaar hij zijn vorige duikrecords gevestigd had. Vandaag was hij hoger geklommen dan ooit tevoren, met nog maar één rots boven hem, een paar meter bij hem vandaan – net onder de wolken, leek het wel.

Hij boog zijn knieën, krulde zijn tenen om zijn plastic sandalen en duwde zich af, met alle kracht die hij in zich had. Hij viel snel. Snel genoeg om te horen hoe zijn lichaam de stille lucht in beweging bracht, maar niet snel genoeg om de fluittoon te horen die zijn oudere broers hem beschreven hadden. Een paar ogenblikken later sloot de gedempte akoestiek van het water zich als een hand om hem heen. Djibril belandde in het soort stilte dat alleen onder water bestond, een stilte waarin hij het ritme van zijn eigen hart kon horen, waarin hij beseftte dat iets in zijn borst onvermoeibaar klopte. In een tel maakte de roes van de adrenaline plaats voor een intens gevoel van vreugde. Hij genoot van iedere seconde dat hij daarbeneden was, en het moment waarop hij noodgedwongen terug naar boven moest, kwam altijd te vroeg.

© 2021 Manteau/Standaard Uitgeverij België nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Ish Ait Hamou
www.standaarduitgeverij.be – info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk: oktober 2021

VERTALING

Lies Lavrijsen

TEKENINGEN

Penelope Deltour

OMSLAGONTWERP EN OPMAAK BINNENWERK

quod. voor de vorm. – Leen Depooter

‘La vie en rose’, 1946, Edith Piaf

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3815 5

D 2021/0034/225

NUR 301